

KOBİ'lerde Risk Değerlendirmesi Uygulamalarının İSG Açısından İncelenmesi Projesi

Avusturya Çalışma Ziyareti Raporu

"Bu proje T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığınca (Türkiye Ulusal Ajansı, <http://www.ua.gov.tr>) yürütülen Erasmus+ Programı (Hayatboyu Öğrenme veya Gençlik Programı) kapsamında ve Avrupa Komisyonu'ndan sağlanan hibeyle gerçekleştirilmiştir. Ancak burada yer alan görüşlerden Türkiye Ulusal Ajansı veya Avrupa Komisyonu sorumlu tutulamaz."

1

Birinci Bölüm: Proje Hakkında

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM) tarafından yürütülen Leonardo da Vinci Mesleki Eğitim Programı kapsamında "KOBİ'lerde Risk Değerlendirmesi Uygulamalarının İSG Açısından İncelenmesi" isimli Avrupa Birliği Projesi, ÇASGEM Yöneticilerinin ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim Uzmanları'nın, İş Güvenliği Uzmanlığı Derneği (İSGDER) üyelerinin ve Teknik Eğitim Vakfı (TEKEV) üyelerinin katılımıyla 07 - 14 Eylül 2014 tarihlerinde, Viyana'daki (Avusturya) Mesleki Riskler Sosyal Sigortası (AUVA) Kurumu ziyaretiyle başlamıştır.

Program kapsamında gerçekleştirilen çalışma ziyaretleri boyunca elde edilen bilgiler doğrultusunda ülkemizdeki ve Avusturya'daki iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ile ilgili karşılaştırmalar yapılmış olup karşılıklı fikir alışverişlerinde bulunulmuş ve iş birliğinin devam ettirilmesinin önemini altı çizilmiştir. Program hakkında detaylı bilgi Proje Koordinasyon Ekibinden alınabilir.

Proje Koordinasyon Ekibi

Proje İrtibat Kişisi:

ÇSG Eğitim Uzmanı Seval EROĞLU

seval.eroglu@csgb.gov.tr

Tel: +90 312 5275128

ÇSG Eğitim Uzmanı Ekrem ÇAKMAK

ekrem.cakmak@csgb.gov.tr

ÇSG Eğitim Uzmanı Burak AYAN

burak.ayan@csgb.gov.tr

ÇSG Eğitim Uzmanı Begüm DOĞAN

begum.dogan@csgb.gov.tr

Birinci Bölüm Mesleki Riskler Sosyal Sigortası (AUVA)

Mesleki Riskler Sosyal Sigortası (Allgemeine Unfallversicherungsanstalt-AUVA), Avusturya'nın dört sosyal güvenlik enstitüsünden biridir. AUVA, Avusturya genelinde 3,2 milyon çalışan, 1.3 milyon öğrenci ve birçok gönüllü kuruluşlar ve cankurtaran için sosyal kaza sigortası sağlamaktadır. En önemli çalışma alanlarından birisi de iş yerlerinde meslek hastalığının ve iş kazasının önlenmesine yönelik yürüttüğü faaliyetleridir.

Her yıl yaklaşık 170000 civarında iş kazası sonucu meslek hastalığı kurbanı olan kişilerin sayısını azaltmak için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca her yıl, iş kazasına uğrayan yaklaşık 350000 kişiye travma merkezlerinde ve rehabilitasyon merkezlerinde hizmet vermektedir. Yine her yıl, iş kazası mağdurlarına ve ailelerine 73000 adet tazminat ödemektedir. Bu çalışmalarını uzmanları aracılığı ile ulusal ve uluslararası seviyede yürüten AUVA, uluslararası seviyedeki çalışmalarını Uluslararası Sosyal Güvenlik

Birliği ile işbirliği içerisinde yürütmektedir.

Avusturya'da kamu kurumu olarak faaliyet gösteren AUVA'nın yasal yükümlülükleri şunlardır:

- İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi
- Mesleki tıbbi bakım
- İş kazaları için ilk yardım
- Post-travmatik tedavi
- Rehabilitasyon
- Tazminat
- Araştırma

AUVA, danışmanları aracılığı ile KOBİ'lere yönelik risk değerlendirmesi çalışmalarını aktif olarak yürütmektedir. Bu sebeple, projemize yoğun ilgi göstermiş ve bizimle işbirliğini kabul etmiştir. Bilgi değişiminin kendi uzmanları açısından da çok önemli olduğunu belirtmişlerdir.

2

İkinci Bölüm: Çalışma Ziyareti

Çalışma ziyareti programı aşağıdaki şekildedir. Devam eden bölümde detaylarını bulabilirsiniz.

1. GÜN	2. GÜN	3. GÜN	4. GÜN	5. GÜN
✓ Programın tanıtılması ✓ Auva ve çasgem tanıtımları ✓ Avusturya sosyal sigorta sistemi ✓	✓ Eğiticilerin eğitimi ✓ Auva eğitim faaliyetleri ✓ Kobi'lere yönelik güvenlik kültürü ve isg yönetim sistemleri faaliyetleri	✓ Avusturya iş teftiş kurulu ziyareti	✓ Auvasicher önleme merkezlerinin kobilere yönelik faaliyetler ✓ Auva'nın uluslararası faaliyetleri	✓ Opel aspang motor üretim tesisi ziyareti
✓ Auva güvenlik teknik laboratuvarları ziyareti ✓ Auva ar-ge faaliyetleri ile ilgili bilgilendirme	✓ Hans andersen firması ziyareti	✓ Strabag inşaat sahası ziyareti	✓ Fa. Heindl confiserie gıda üretim tesisi ziyareti	✓ Programın değerlendirilmesi ve kapanış

Birinci Gün

Programın ilk günü 155 yıllık geçmişi olan ve ilk yardım, rehabilitasyon, kazaların ve meslek hastalıklarının önlenmesi ve kaza sonrası destek gibi alanlarda faaliyet gösteren; 4,5 milyon sigortalının kayıtlı olduğu Avusturya'nın en büyük sigorta kurumu AUVA'da başladı.

Kurum uzmanları tarafından Avusturya'nın sosyal sigorta sistemi ve uygulamaları hakkında şu bilgiler verildi:

Avusturya Sosyal Güvenlik Sistemi 4 temel unsurdan oluşmaktadır:

1. Sağlık Sigortası
2. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası
3. Yaşlılık Sigortası
4. İşsizlik Sigortası

Birinci Gün Devamı

Beyaz ve mavi yakalı çalışanlar, kreşten üniversiteye kadar eğitim hayatında bulunan tüm öğrenciler ve serbest çalışanlar AUVA'nın kaza sigortası kapsamında iken çiftçiler, demiryolu ve maden işçileri, kamu sektöründe çalışan işçiler ve memurlar AUVA kapsamı dışında, farklı sigorta kurumları tarafından sigortalanmaktadır.

Avusturya'daki kaza ve meslek hastalıkları önleme sisteminde AUVA ile birlikte Avusturya İş Teftiş Kurulu ve Sosyal Taraflar birlikte çalışmaktadır. Önleme faaliyeti kapsamında kampanyalar yürütmekte ve danışmanlık hizmeti vermektedir.

Sigortalılara sunulan danışmanlık hizmeti kapsamında aşağıdaki hizmetler verilmektedir.

- İşyeri düzeninin planlanması
- Uygun ekipmanın ve kişisel koruyucu donanımın satın alınması
- Çalışanların işyeri adaptasyonu
- İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları
- KOBİ'lere yönelik iş sağlığı ve güvenliği sağlık hizmetleri
- İşyeri ortam ölçümleri (fiziksel, kimyasal vb.)

Geliştirdiği kampanyalarla, genç çalışanların sağlığı, cilt hastalıkları, kayma-düşme gibi konulara dikkat çekerek kampanyaya özgü materyaller geliştirip, çeşitli toplantı, sempozyum gibi faaliyetler yürütmektedir.

Geliştirdiği kampanyalarla, genç çalışanların sağlığı, cilt hastalıkları, kayma-düşme gibi konulara dikkat çekerek kampanyaya özgü materyaller geliştirip, çeşitli toplantı, sempozyum gibi faaliyetler yürütmektedir. ¹

AUVA bütçesinin %5'ini Ar-Ge faaliyetlerine ayırmaktadır. Bu kapsamda, öncelik vermesi gereken İSG konularının tespit ederek önleme stratejilerini geliştirmek, sanayideki problemlere yönelik çözüm üretmek ve AUVA çalışanlarının mesleki bilgi düzeyi ve uzmanlıklarını artırmak için üniversiteler, araştırma merkezleri gibi kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütmektedir.

* 1: Detaylı bilgi için:

<http://auva.at/portal27/portal/auvaportal/content/contentWindow?&contentid=10007.730499&action=2&viewmode=content>

Birinci Gün Devamı

Öğleden sonra önleme çalışmaları ve araştırma faaliyetlerinin yapıldığı Kurum İSG laboratuvarları ziyaret edilerek kişisel koruyucu donanımların standartlara uygunluk testleri, gürültü ölçüm testleri uygulamalı olarak katılımcılara gösterildi.

İkinci Gün

Projenin ikinci günü, AUVA'nın verdiği eğitimcilerin eğitimi ve KOBİ'lere yönelik faaliyetleri ile güvenlik kültürü ve yönetim sistemleri ile ilgili oturumlar gerçekleştirildi. Eğitimcilerin eğitimi oturumunda AUVA'da gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri ile ilgili bilgi alındı. AUVA'da eğitimler 4 temel başlık kapsamında yürütülmektedir.

Bu başlıklar şunlardır:

Birinci Gün Devamı

1. Firma Eğitimleri: Bu eğitimler firmalardan gelen taleplere göre yapılmaktadır. AUVA'da sigortalı olan kurum ve kuruluşlar için ücretsiz olarak verilmektedir.

2. Özel Konu Başlıklarına Yönelik Eğitimler: Bu eğitimler ücretli olup makine güvenliği, kimya, ergonomi, yönetim sistemleri, çalışan psikolojisi ve hukuk gibi başlıkları kapsamaktadır.

3. İş Güvenliği Uzmanlığı Eğitimi: Bu eğitim 8 hafta sürmektedir. Eğitim sürecinde katılımcılara ara testler uygulanmaktadır. Her katılımcı eğitim sonunda tez hazırlamak ve bilim kuruluna tezini savunmakla yükümlüdür. Tez sonrasında uygulanan sınavı geçmek zorundadır. Bu eğitime katılmak için 3 yıllık iş sağlığı ve güvenliği alanında deneyimine sahip olmak; fen bilimleri, teknik okul veya üniversitelerin teknik bölümlerinden mezun olmak; diğer bölüm mezunu ise eğitim öncesi hazırlanan özel testi geçmek gerekmektedir.

4. Destek Personeli Eğitimi: İş sağlığı ve güvenliğini desteklemek üzere 11 ve daha fazla çalışan bulunduran işyerlerinde bulundurulması zorunlu olan destek personeline yönelik eğitim 3 günlüktür.

İkinci Gün Devamı

Öğleden sonra kıymetli taş ve metal işleme sektöründe kimyasal kaplama işlemleri yapan Avusturya'nın önde gelen takti üreticisi Hans Andersen firması ziyaret edilerek, üretim süreci ve iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları hakkında bilgi alındı.

Üçüncü Gün

Programın üçüncü günü olan Çarşamba günü Avusturya İş Teftiş Kurulu'nda gerçekleştirilen toplantı ile başladı.

Yarım gün süren toplantıda, iş müfettişlerinden, Avusturya'daki denetim sistemi, İş Teftiş Kurulu yapısı ve mevzuatlarla ilgili bilgi alındı. Avusturya'daki eyalet sistemi nedeniyle her eyaletin farklı bir uygulaması olabildiği belirtildi. Örneğin, tarım işçilerini ve kamu personelinin her eyalet kendi denetleyebilmektedir.

İşletmelere yönelik denetimler iki yılda bir yapılmakta ve üçüncü yıl işletmeler sıkı bir denetime tabi tutulmaktadır.

- **Nüfus: 8,5 Mio.**
- **Çalışan Sayısı: 3.627.000**
 - Serbest çalışan: 474.000
- **İşletme Sayısı (İş Teftiş Kurulu'nun alanına giren işyeri sayısı): ~358.000 (243.000)**
- **Küçük ve Mikro İşletmelerin Sayısı**
 - 10-49 Çalışan: 44.000
 - 1-9 Çalışan: 190.000
- **Müfettiş Sayısı: 312**
- **Bir müfettişin sorumlu olduğu işyeri sayısı: 9370**

Üçüncü Gün Devamı

Öğleden sonra ise STRABAG inşaat firmasına ait bina inşaat sahası ziyaret edilerek iş güvenliği yönetim planı ve uygulamaları yerinde incelendi.

Dördüncü Gün

Perşembe günü Sayın Preßimayer-Hartler'den önleme merkezlerinin KOBİ'lere yönelik faaliyetleri hakkında ve Sayın Dressler'den AUVA'nın uluslararası faaliyetleri hakkında bilgi alındı.

Alınan bu bilgiye göre;

- İş güvenliği uzmanı bulundurma zorunluluğu 1996 yılında çalışan sayısının 151-250 olduğu işyerleri için getirilirken 1999 yılında bu sayı 11-50, 2000 yılında ise 1 çalışan için revize edilmiştir. AUVA'sicher, sadece çalışan sayısının 1-50 olduğu işyerleri için (KOBİ'ler) İSG hizmetleri sunmaktadır. (Eğer KOBİ bünyesinde çırak ve engelli çalışan varsa bu sayı 53'e çıkabilir.)
- AUVA'sicher'in bünyesinde KOBİ'lere yönelik danışmanlık hizmetlerinin sağlanması için yaklaşık 270 uzmanın bulunduğu bir havuz bulunmaktadır. Bu uzmanlar gittikleri işyerlerine ait düzenledikleri raporları AUVA'nın kullandığı özel bir bilgisayar programı

- Böylece danışmanlığı yapılan şirkete ait bütün bilgiler ve iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi ve gelişimi sistem üzerinden takip edilebilmektedir.

- KOBİ'lerde çalışan sayısı azsa (en az 1 kişi çalışan gerekmektedir) işveren iş güvenliği uzmanı olabilir.

- AUVA'nın yapısı gereği Avusturya genelinde 4 tane Koordinasyon Merkezi bulunmaktadır.

Bu merkezlerdeki yönetim şekli ve uygulamalar aynı olup ilgili eyaletin faaliyet alanına göre sağlanan hizmetler değişmektedir. Örneğin bir eyalette tekstil faaliyeti daha yüksek ise o eyaletteki koordinasyon merkezinin sağladığı hizmetler de bu alanda yoğunlaşmaktadır.

Öğleden sonra "Fa. Heindl Confiserie"adlı çikolata üretim tesisi ziyaret edilmiştir.

Beşinci Gün

Çalışma ziyaretinin son gününde OPEL Aspang motor üretim tesislerinin iş güvenliğine yönelik uygulamaları incelendi. Çalışanların eğitimlerinin yapıldığı simülasyon merkezi ziyaret edilerek eğitimler hakkında bilgi alındı.

Öğleden sonra yapılan kapanış toplantısında çalışma ziyaretleri boyunca elde edilen bilgiler doğrultusunda ülkemizdeki ve Avusturya' daki iş sağlığı uygulamaları ile ilgili karşılaştırmalar yapıldı ve karşılıklı fikir alışverişlerinde bulunuldu. İş birliğinin devam ettirilmesinin önemini altı çizildi.

Ziyaret edilen OPEL'in
Uygulamalı Eğitim
Salonundan
görüntüler..

3

Üçüncü Bölüm: Almanya Çalışma Ziyaretine İlişkin Değerlendirmeler

Katılımcılardan eğitim sonrası üç başlık altında eğitimi değerlendirmeleri istenmiştir. Yöneltilen sorulardan ilkinde yapılan ziyaret kapsamında en beğendikleri 3 uygulamaya yönelik nedenleri ile birlikte değerlendirme yapmaları istendi. Bu değerlendirmelere göre katılımcıların en beğendikleri uygulamalara ilişkin değerlendirmeleri aşağıda sunulmuştur.

Yöneltilen sorulardan ilkinde yapılan ziyaret kapsamında en beğendikleri 3 uygulamaya yönelik nedenleri ile birlikte değerlendirme yapmaları istendi. Bu değerlendirmelere göre katılımcıların en beğendikleri uygulamalara ilişkin değerlendirmeleri aşağıda sunulmuştur:

- ✓ İş güvenliği uzmanlarının teknik okul mezunlarından seçilmesi bununla beraber kişilerin yeterlilik seviyesini belirlemek için ciddi bir sınava tabi tutulması ve çalışacağı sektörde en az 3 yıl deneyim şartı beğenilen bir uygulama olmuştur. İş güvenliği uzmanlarında sınıflandırmanın olmaması(A,B,C gibi) ve görevlerinin danışmanlık olması beğenilmiştir.
- ✓ Avusturya'da iş kazası sigortasının zorunlu olması ve işyerinin taşıdığı riske göre prim ödemesi dolayısıyla daha az sigorta primi ödemek için riskleri azaltma yoluna gitmeye çalışması, işyeri temsilcilerinin özel olarak 3 günlük eğitime tabi tutularak görevlerini daha iyi yerine getirilmesinin sağlanması ve güvenlik kültürünün ana okuldan başlayarak eğitim programlarının içerisinde yer alması katılımcıların kazanımları arasındadır.
- ✓ İş güvenliği uzmanlığı sınavında teorik sınavın yanı sıra uygulamalı sınavın da zorunlu olması(tez yazılıp savunulması) ve sektör değişikliğinde sınavın yenilenmesi gerekliliği faydalı bir uygulama olarak görülmüştür.
- ✓ Avusturya Kaza Sigortaları Birliği(AUVA)'nin iş sağlığı ve güvenliği alanında kullanılan kişisel koruyucu donanım testlerini yapabilecek akredite bir laboratuvarının bulunması, AUVA'nın KOBİ'lere ücretsiz danışmanlık ve projeler yapması pozitif karşılanmıştır.

- ✓ Ziyaret edilen OPEL firmasında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalı eğitimi için özel bir birim ve alan oluşturulması Türkiye’de de benzer uygulamaların hayata geçirmesi açısından ufuk açıcı görülmüştür. Gerek işe giriş esnasında gerekse periyodik eğitimler amacıyla kullanılan bu eğitim tesisi, eğitime verilen önemi göstermesi bakımından olumlu izlenim bırakmıştır.

Katılımcılara yöneltilen soruların ikincisi olan “Edinilen bilgiler doğrultusunda yurtdışında görülen uygulamaları Türkiye’deki uygulamalar ile kıyaslayınız” başlığına ilişkin katılımcı değerlendirmeleri aşağıda sunulmaktadır:

- ✓ İş güvenliği uzmanlarının eğitilmesi ve bu uzmanların çalışma şekilleri bakımından uygulamada farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Avusturya’da İSG uzmanlarının işverenden ekonomik olarak bağımsız olmasının sağlık ve güvenlik önlemlerini alma açısından etkin çalışabilmesini sağladığı gözlemlenmiştir.
- ✓ İş sağlığı ve güvenliği açısından iki ülkenin hemen hemen benzer mevzuatlar ve yaklaşımlar öngördüğü belirtilmiştir. Ancak ülkemizde mevzuatın çok daha yakın zamanda uygulamaya konulmasından dolayı uygulamada bir takım aksaklıklar yaşandığı sonucuna varılmıştır.
- ✓ Avusturya’nın nüfus ve buna bağlı olarak çalışan ve işletme sayısının ülkemize göre çok daha az olmasının Avusturya’da teftiş mekanizmasının daha rahat bir şekilde yürütülebilmesine olanak sağladığı ifade edilmiştir.
- ✓ İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri Türkiye’de yeni yeni şekillenirken Avusturya’da anaokulu ve kreşlerden itibaren müfredat içerisinde bu eğitimlerin veriliyor olması iş sağlığının toplumsal bilinç seviyesinin yüksek olmasını sağladığı görülmüştür.

Katılımcılar tarafından ülkemizde uygulanmasının faydalı olacağı düşünülen başlıklar olarak göze çarpmaktadır.

“ KOBİ’lerde Risk Değerlendirmesi Uygulamalarının İSG Açısından İncelenmesi projesi ile yalnızca risk değerlendirme açısından değil bir bütün olarak İş Sağlığı Ve Güvenliğinin çağımızın gereklerine ve insan onuruna yakışır bir şekilde ele alınması ve hayata geçirilmesine dair uzun yıllar elde edilemeyecek tecrübeler ve öngörüler elde ettim. Projede emeği geçen herkese teşekkür ederim.”

Ensar KILIÇ

4

Dördüncü Bölüm: Katılımcı Listesi

KATILIMCI	KURUMU
İsmail AKBIYIK	ÇASGEM
Seval EROĞLU	ÇASGEM
Begüm DOĞAN	ÇASGEM
Burak AYAN	ÇASGEM
Ekrem ÇAKMAK	ÇASGEM
Metin Cudi YARDIMCI	ÇASGEM
Handan AKARSU	ÇASGEM
Münevver GÜZEL	ÇASGEM
Ayhan KARAÇAM	ÇASGEM
Özge AKANER	ÇASGEM
Mahmut CİHAN	İSGDER
Sevim MACİT	İSGDER
Ensar KILIÇ	TEKEV